

Anmälan mot Socialnämnden i Vansbro kommun; fråga bl.a. om skyldighet att dokumentera uppgift om vem som hade gjort anmälan till en ledamot i socialnämnden om oro för barn

Beslutet i korthet: En person AA ringde till en ledamot i socialnämnden och uttryckte oro för barnen i en familj på orten. Det torde stå klart att AA kontaktade ledamoten i dennes egenskap av befattningshavare i nämnden. I ett sådant fall ska de uppgifter som den enskilde lämnar behandlas som en anmälan enligt 14 kap. 1 c § SoL. Det ankom således på ledamoten att se till att de uppgifter som AA lämnade blev dokumenterade.

Någon uppgift om AA:s identitet noterades inte i ärendet. Eftersom det inte har kunnat klarläggas att AA vid samtalet med ledamoten eller senare uppgav sitt namn riktas ingen kritik mot myndigheten för att vårdnadshavaren inte kunde få veta vem som hade gjort anmälan.

Anmälan

I en anmälan till JO i augusti 2011 klagade BB på Socialnämnden i Vansbro kommun för handläggningen av ett ärende som rörde hans familj. Han var missnöjd med bl.a. att han inte hade kunnat få uppgift om vem som i juli 2010 hade gjort en anmälan om oro för hans barn.

Utredning

JO begärde ett yttrande från Kommunstyrelsen i Vansbro kommun som, sedan januari 2011, är ansvarig för socialtjänsten i kommunen. I ett remissvar anförde kommunstyrelsens omsorgsutskott i huvudsak följande.

Begäran om utredning och yttrande till JO överlämnas till Ifo-chef CC för handläggning. Det material som har använts i detta yttrande är de dokument som finns hos individ och familjeomsorgen samt kommunens diarium. Ärendet är över ett år gammalt och socialsekreterare DD slutade sin anställning hos individ och familjeomsorgen i januari 2011 och socialnämndens ledamot EE har idag inga politiska uppdrag i Kommunstyrelsen eller de utskott som lyder under KS. Denna förändring skedde 110101.

I de handlingar som finns hos individ och familjeomsorgen gällande ärendet så framkommer det att socialsekreterare DD 100723 hade telefonkontakt med socialnämndens ledamot EE som drar ärendet anonymt för socialsekreteraren. EE skulle ha blivit uppringd av någon som har vetskap om familjen och uttryckt sin oro. Möjligheter finns att konsultera ett ärende anonymt med socialtjänsten om man misstänker att ett barn far illa om man inte vet om det är tillräcklig grund för att gå

vidare till en anmälan. Vid konsultation uppger man inte namn på barn, föräldrar eller den det gäller.

I detta fall ansåg socialsekreterare DD att det fanns grunder för att gå vidare i ärendet och socialnämndens ledamot EE namnger föräldrarna. I den dokumentation som finns hos individ och familjeomsorgen står att socialsekreterare DD uppmanar EE att be den som har ringt till henne att ringa till socialtjänsten. EE skall då ta kontakt med personen i fråga och få dem att göra en anmälan till socialtjänsten.

Samma dag ringer en person till socialsekreterare DD. Den som ringer till socialsekreterare DD uppger inte sitt namn. I en anmälan till socialtjänsten har man rätt som enskild person att vara anonym och att anmälan från en anonym anmälare skall tas på lika stort allvar som om någon framträder med sitt namn. Socialtjänstemän försöker så långt det är möjligt att få en person som vill vara anonym att framträda med sitt namn men bör ej pressas till att uppge namnet. Även om man helst ser att anmälare uppger sin identitet och öppet svara för sina uppgifter, kan dock i valet mellan en anonym anmälan och ingen anmälan alls det förstnämnda många gånger vara att föredra. Om anmälan har gjorts av en myndighet, en nämndledamot eller av personal som har lagreglerad anmälningsplikt finns det inget lagstöd för att hemlighålla vilken myndighet som gjort anmälan eller namnet på den som gjort anmälan.

Enligt det skrivna så tar socialsekreterare DD emot denna anmälan där anmälaren, som enligt uppgift i mottagandet är en hon, beskriver varför det finns oro för barnen i denna familj samt att det blir värre och värre. Dagen innan denna anmälan har man observerat vissa saker som framkallar oro för hur barnen har det. Uppgiftslämnaren uppger att de som har sett och hört vill p.g.a. rädsla inte göra en anmälan p.g.a. att Vansbro är så litet.

Socialtjänsten gjorde sedan en bedömning utifrån att man träffade familjen och barnen att det inte fanns några grunder för att inleda utredning man gjorde en s.k. förhandsbedömning. Denna förhandsbedömning kommunicerades med Ifo-chef CC och man kom tillsammans fram till att inte inleda utredning vilket också kommunicerades med familjen samt att allt material som individ och familjeomsorgen hade i verksamheten gällande ärendet skickades hem till familjen brevlades 100727. Ärendet lades i den pärm som finns hos individ och familjeomsorgen för ej inledda ärenden. Detta då familjen tidigare inte varit/var kända inom socialtjänsten.

100809 inkommer till socialnämnden en begäran om utlämnande av uppgifter från BB. Ifo-chef CC samtalar då med socialsekreterare DD om hon har/eller har fått uppgift om vem den anonyma personen var som gjorde anmälan. Socialsekreterare DD uppger att den som ringde till henne inte presenterade sig med namn och att hon fick ej heller något namn på anmälaren från EE.

I ett brev till BB daterat 100811 informeras BB att hans efterfrågan om utlämnande av uppgifter kommer att tas upp i socialnämndens sammanträde 100823.

Ifo-chef CC skickar ärendet vidare till socialnämnden för behandling detta då nämndsledamot EE sitter i nämnden och bör tillfrågas av nämnden om detta samt att skulle EE veta namnet och den som har ringt har bett att få vara anonym så är det socialnämnden som skall ta ställning till om namnet skall sekretessbeläggas eller inte. Någon garanti för att få sitt namn sekretessbelagt finns inte.

Ärendet kommer upp i socialnämnden 100823. EE blir tillfrågad om hon vet namnet på den som har ringt till henne och man ber henne i så fall att lämna ut namnet under sammanträdet. EE uppger att hon inte vet vem det är som har ringt till henne. Ifo-chef CC redogör vilka regler som gäller för anmälningar som inkommer till socialnämnden. Efter denna redogörelse vidhåller EE att hon inte vet namnet på den som ringt henne. Därmed gör nämnden bedömningen att det finns inget namn att lämna ut.

Detta protokollsutdrag skickas till familjen.

Enligt vad BB uppger i sin skrivelse så skulle EE ha uttryckt vid ett telefonsamtal att hon hade kännedom om anmälarens identitet och telefonnummer och att hon skulle kontakta anmälaren för att tala om att dennes farhågor inte stämde och att barnen i familjen har det bra. Det framgår inte av BB:s skrivelse om familjen ställde frågan till EE om namnet på anmälaren. Däremot måste familjen ha godkänt att EE tog denna kontakt för att återrapportera familjens förhållanden.

I sin anmälan till JO skriver BB att han åter tillskrivit socialnämnden 101203 och efterfrågat anmälarens identitet men att detta brev ej har besvarats. Socialnämnden har ingen kännedom att ett sådant brev har inkommit till förvaltningen. Det finns ej någon sådan handling diarieförd vilket det borde om den har inkommit och man hade då diariefört det under samma ärende som BB har i diariet. Utdrag från den sidan medskickas till JO. Hade BB:s brev inkommit så hade socialnämnden besvarat hans brev, med att man känner inte till anmälarens namn. Detta då det inte är känt inom förvaltningen vem som har ringt och gjort anmälan samt att socialnämndens ledamot EE har vid nämndmötet 100823 meddelat nämnden att hon vet inte namnet på den som ringt till henne.

BB tar även upp i sin anmälan till JO att socialförvaltningen har agerat felaktigt i och med att man kontaktat sambons far och redogjort för honom delar av anmälan innehåll. Kontakten med morfadern togs efter att socialsekreterare DD föredragit ärendet för Ifo-chef CC, där det framkommer att socialsekreterare DD och socialsekreterare FF har varit hem till familjen och knackat på upprepade gånger utan att någon öppnar. Man går sedan runt huset och går återigen och knackar på utan resultat. Bedömningen görs att det finns en risk att inte föräldrarna öppnar eftersom detta var en del av innehållet i anmälan där det framkom att man varit dit och knackat på och ingen öppnat trots att man har hört röster inifrån, att familjen aldrig är ute, att familjen inte öppnar vid påringning och att barnen finns i huset. Överenskommelsen som gjordes mellan socialsekreterare DD och Ifo-chef CC var att inte informera morfadern om innehållet i anmälan utan enbart efterfråga familjen var dom finns och söka telefonnummer till familjen och att informera om att det inkommit ett samtal till socialtjänsten om oro för barnen och att socialtjänsten ville komma i kontakt med familjen. I dokumentationen som är gjord från samtalet med morfadern framkommer det att socialsekreterare DD berättar kort att det har inkommit en påringning kring oro för hans dotters barn och att man är i behov av att komma i kontakt med familjen och undrar var de befinner sig då de inte är hemma.

Slutsats

Utifrån den dokumentation daterad 100723 som socialsekreterare DD har gjort i ärendet så framgår det av anteckningarna att EE skall ta kontakt med personen i fråga och få dem att göra en anmälan till socialtjänsten.

Det framgår enligt dokumentationen att EE har blivit uppringd av någon som har vetskap om familjen och uttryckt sin oro.

Samma dag 100723 finns dokumentation över att en person ringer in till individ och familjeomsorgen till socialsekreterare DD som inte uppger sitt namn och gör en anmälan gällande samma familj. När ärendet tas upp för behandling i socialnämnden så uppger EE vid förfrågan att hon inte vet vem anmälaren är. Det är också det protokoll som skickas ut till familjen.

Enligt BB så skall EE ha uppgett att hon känner till anmälarens identitet och telefonnummer och uppger att hon skall kontakta anmälaren för att tala om att dennes farhågor inte stämde. Det framgår inte av BB:s skrivelse om familjen ställde frågan till EE vem anmälaren var. Familjen måste ha gett sitt godkännande till att EE ringde till anmälaren för att återrapportera deras familjeförhållanden.

BB skall ha tillskrivit socialnämnden och återigen efterfrågat anmälarens identitet men har inte fått detta brev besvarat. Någon sådan handling från BB har inte registrerats i diariet vilket det borde ha gjort och då under BB:s ärende i diariet.

BB uppger att socialförvaltningen agerat felaktigt då man kontaktat hans sambos fader och redogjort delar av anmälan innehåll. Enligt det som framkommer i

dokumentationen så har tjänsteman berättat för sambons fader att det inkommit en påringning kring oro för hans dotters barn. Att man från socialförvaltningens sida skulle ha informerat om detaljer i anmälan framkommer inte i dokumentationen.

Till sitt yttrande fogade utskottet omfattande dokumentation rörande handläggningen av anmälningarna rörande BB:s barn.

BB yttrande sig över remissvaret.

Bedömning

Enligt 14 kap. 1 c § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, bör var och en som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa anmäla detta till socialnämnden (bestämmelsen motsvarar 14 kap. 1 § första stycket SoL i dess lydelse före den 1 januari 2013). Bestämmelsen riktar sig till allmänheten och personer som inte omfattas av anmälningsskyldigheten enligt 14 kap. 1 § SoL.

En anmälan från allmänheten görs inte sällan per telefon till någon tjänsteman vid den enhet hos socialnämndens förvaltning som handlägger ärenden som rör barn. Om en sådan anmälan görs muntligt ska den enligt 11 kap. 5 § SoL dokumenteras (se JO 2012/13 s. 268, dnr 2180-2010). Det är i första hand den som tar emot en muntlig anmälan som är skyldig att dokumentera den.

Den som är ledamot i socialnämnden är en offentlig befattningshavare inom socialtjänsten. Om en ledamot vidtar en åtgärd i ett ärende som rör en enskild ankommer det på honom eller henne att se till att handläggningen dokumenteras. Det praktiska arbetet med dokumentationen bör som regel utföras av en tjänsteman vid nämndens förvaltning. Detta innebär att om en nämndledamot tar emot en anmälan om oro för barn ska anmälan dokumenteras. Om däremot ledamoten exempelvis tar emot ett telefonsamtal men vidarebefordrar samtalet eller hänvisar den enskilde till en tjänsteman vid nämndens förvaltning kan han utgå från att tjänstemannen dokumenterar uppgifterna. Ledamoten kan i den situationen knappast anses skyldig att dokumentera det som har sagts vid hans samtal med den enskilde.

Om anmälarens namn blir känt för nämnden föreligger begränsade möjligheter för nämnden att undanhålla namnet för en part i ärendet (se 26 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen, 2009:400). Detta förhållande kan leda till att någon som hyser oro för ett barn underlåter att göra en anmälan och att angelägna anmälningar från allmänheten inte sker. Det finns dock inte något hinder mot att den som gör en anmälan enligt 14 kap. 1 c § SoL underlåter att uppge sitt namn. Även om man helst ser att anmälaren uppger sitt namn och svarar öppet för sina uppgifter, kan i valet mellan en anonym anmälan och ingen anmälan alls det förstnämnda många gånger vara att föredra. Om någon har gjort en anmälan anonymt bör nämnden endast i undantagsfall försöka ta reda på vem anmälaren är (JO 2010/11 s. 318, dnr 2798-2008 och 2845-2008).

En anonym anmälan måste givetvis bedömas med försiktighet. Det kan också ibland vara motiverat att upplysa den anonyme anmälaren om de komplikationer

som hans eller hennes önskan om anonymitet kan medföra ur utredningssynpunkt. Detta får dock inte ske på sådant sätt att anmälaren härigenom faktiskt tvingas att röja sitt namn.

I det här aktuella fallet ringde AA till en ledamot i nämnden och uttryckte oro för barnen i en familj på orten. Det kan visserligen förhålla sig så att AA inte direkt uppgav att han/hon ville göra en anmälan. Det torde dock stå klart att AA kontaktade ledamoten i dennes egenskap av befattningshavare i nämnden. I ett sådant fall ska de uppgifter som den enskilde lämnar behandlas som en anmälan enligt 14 kap. 1 c § SoL (jfr bl.a. Socialstyrelsens publikation Anmälningsskyldighet om missförhållanden som rör barn, 2004, s. 19). Det ankom således på ledamoten att se till att de uppgifter som AA lämnade blev dokumenterade.

Ledamoten talade med en tjänsteman vid nämndens förvaltning om de uppgifter som AA hade lämnat och om hur man borde hantera saken. Tjänstemannen ansåg att det kunde finnas skäl för nämnden att inleda en utredning med anledning av uppgifterna.

Tjänstemannen vid socialförvaltningen skrev ned de upplysningar som nämndledamoten lämnade vid samtalet. Det framgår inte av dokumentationen vem som hade lämnat uppgifterna till nämndledamoten. Om AA vid samtalet hade angett sitt namn borde även detta ha noterats eftersom AA, som jag konstaterat ovan, fick anses ha gjort en anmälan redan vid sitt samtal med nämndledamoten.

Efter nämndledamotens samtal med tjänstemannen kontaktade ledamoten AA som därefter ringde upp tjänstemannen vid förvaltningen. AA uppgav vid det samtalet att han/hon önskade vara anonym. Tjänstemannen synes inte ha känt till vem AA var och som framgår av det ovan anförda hade tjänstemannen att respektera AA:s önskemål om anonymitet eftersom det inte förelåg en sådan undantagssituation att det fanns skäl för tjänstemannen att försöka klarlägga anmälarens identitet.

När BB senare bad att få veta om vem som hade gjort anmälan fick han till svar att anmälaren var anonym. Eftersom nämndledamoten själv synes ha tagit kontakt med AA är det givetvis mycket som talar för att hon kände till vem AA var. När frågan diskuterades i nämnden uppgav nämndledamoten emellertid att så inte var fallet.

Kommunstyrelsen tog den 1 januari 2011 över ansvaret för socialtjänsten i kommunen. BB:s anmälan kom in till JO i augusti 2011. Kommunstyrelsen yttrade sig till JO i september 2011. Nämndledamoten hade efter organisationsförändringarna i januari inte något uppdrag i styrelsen eller något av dess utskott. Mot bakgrund av dessa omständigheter har det inte framstått som meningsfullt att vidta ytterligare utredningsåtgärder i saken.

Med utgångspunkt från det som har kommit fram i utredningen gör jag därför den samlade bedömningen att AA:s identitet under alla förhållanden var okänd i *förvaltningens* ärende. Oklarheten i fråga om vad nämndledamoten kände till eller inte kände till leder vidare till slutsatsen att det inte finns grund för mig att rikta någon kritik mot myndigheten för att BB inte kunde få besked om vem som hade gjort anmälan.

Jag vill avslutningsvis rent allmänt understryka vikten av att socialtjänsten ser till att alla uppgifter av betydelse dokumenteras när en enskild gör en muntlig anmälan om oro för barn. Detta gäller även när uppgifterna lämnas till en ledamot i socialnämnden i dennes egenskap av befattningshavare inom socialtjänsten.

Det som BB har anfört i övrigt föranleder inte något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.